
STANDARTLARI BAKIMINDAN COĞRAFYA MÜFREDAT PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMASI

Yrd.Doç.Dr. Mustafa ERTÜRK *

Yrd.Doç.Dr. Mustafa GİRGIN**

Özet

Hayat boyu öğrenme modellemesinde coğrafyanın anahtar olduğunu savunan bu çalışma, elimizdeki okul programlarını standartlar bakımından birkaç ülkeyle karşılaştırıp tartışmayı amaçlamıştır. Karşılaştırma yapılan ABD, İngiltere ve Avustralya gibi ülkelerdeki coğrafya öğretiminde, 18 standardın tanımlarının yanı sıra, standartlar arasındaki bağlantıların olması ve bütünlük dikkat çekicidir. Türkiye’de uygulanan coğrafya öğretiminin iskeletini oluşturan 11 yıllık programda ise standartlar net değildir. Dünya, bölge, Türkiye konuları arasında kıtalar-okyanuslar ölçeğindeki kategoriler atlanmıştır. Özellikle Matematik-Fen sınıflarından mezun olan lise öğrencilerinin coğrafya dersi açığının fazla olduğunu söylemek mümkündür. İlk ve ortaöğretimdeki coğrafya öğrenme kategorilerine çerçevesinde standartların belirlenmesi gereği üzerine odaklanmış olan bu çalışmada mevcut müfredatın bunu sağlamaktan uzak olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uzun süreli öğrenme, Coğrafya müfredatı, Coğrafya öğretimi

* Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı
erturk@mu.edu.tr

** Muğla Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı
girginmustafa@msn.com

Abstract

This study, which argues that geography plays a key role in life-long learning model, aims at comparing standards of geographic education in the U.S.A, Canada, and England to Turkish standards. One of the most important characteristics of geographic education standards in those countries is that they present a coherent and meaningful body. On the other hand, the standards as demonstrated in the 11-year curriculum in Turkey were not clearly defined. Some categories were even omitted from the curriculum. It is possible to say that students graduating from Mathematics-Science programs of high schools get inadequate training in geography. The result of this investigation suggests that the geography education standards in primary and secondary schools were not adequately defined and that standards should be developed for a better geography education.

Keywords: *life-long learning, geographic education, geographic curriculum*

STANDARTLARI BAKIMINDAN COĞRAFYA MÜFREDAT PROGRAMLARININ KARŞILAŞTIRMASI

Comporation Geography Curriculum in Terms of Standards

Giriş

Coğrafya öğretimi, müfredatlarla sınırlı bir kültür dersi midir? Yoksa, öğrencilerin belleklerinde olması gereken pratik bilgilerin bulunduğu bir alan mıdır? Aslında bu iki sorunun cevabı, coğrafya öğretiminin genel hedeflerini karşılar düzeyde değildir. Coğrafya bir yaşam biçimidir. İnsanlar yaşayabilmek ve yaşam düzeylerini yükseltmek için çeşitli bilgilere ihtiyaç duyarlar¹. Coğrafya problem çözme, problemin nedenlerini tanımlama, yeni oluşabilecek durumlar karşısında bilgi edinme ve transfer etme gibi akli beceriler kazandırır. Nitekim, İngiltere’de Clark ve Higgitt tarafından yapılan bir çalışmada, coğrafyanın günlük ve mesleki yaşamı nasıl şekillendirdiği oldukça kapsamlı bir şekilde ortaya konmuştur. Araştırmaya göre coğrafya bilgisi iyi olan meslek sahibi bir insan, kendine inanır ve kendinin farkındadır ve yaşam boyu öğrenme modellemesi içinde 21. yüzyıla kendini hazır hisseder².

Gerçekten de yaşamımızın her anında çevresel etkileri hissediyoruz. Doğal kaynakların mevcudiyeti veya eksikliği, iklim değişiklikleri, bulaşıcı hastalıkların yarattığı tehditler gibi şaşırtıcı gelişmeler, çevresel etkiler üzerine ilgiyi giderek arttırmaktadır. Böylece küresel dünyanın normlarıyla karşı karşıya kalmaya başladığımız bir düzenin içine doğru sürükleniyoruz³. Ekonomik, kültürel ve çevresel güçler yaşamımızı küresel olarak biçimlendirirken, coğrafi bilgi de küresel bir ürün gibi dünya çapında gezmeye başlamıştır. Özellikle internetin sağladığı olanaklar, geçmiş sorgulamanın önündeki engelleri tek tek kaldırmak üzeredir.

Bazı gelişmiş ülkeler, okul programlarındaki coğrafyaya bu pencereden bakmışlardır. Ulusal müfredat programlarında, araştırmayı, iletişimi ve sosyal becerileri geliştiren düzenlemelere gitmişlerdir⁴. Buna

ilişkin önerilerde, coğrafya konularının sistematik yaklaşımın yerine probleme dayalı olmasını savunmuşlardır⁵. Bu amaçla;çevre kirliliği, sürdürülebilir kaynakların gelişimi ve yönetimi, küresel ekonomik aktiviteler, cinsiyet eşitliği, çok kültürlülük ve teknolojiye bağlı değişimler gibi bir çok probleme vurgu yapmışlardır⁶. Amerika Birleşik Devletlerinde 1994 kabul edilen standartlara göre, öğrencilerin neleri bilmeleri gerektiği ile ilgili ana hatlar belirlenmiş ve coğrafyada öğrenilmesi gerekli altı temel unsura atıf yapılmıştır. Bunlar; mekansal ifadesi ile dünya, yer ve bölgeler, fiziki sistemler, beşeri sistemler, çevre ve toplum ve coğrafyanın kullanımıdır⁷. Programın içeriği, yukarıda belirlenmiş olan bu ana hatlara göre şekillendirilmiştir⁸.

Coğrafya Öğretiminde Standartlar

Son zamanlarda daha çok ülke, Ulusal Müfredat Programlarına bir takım standartlar getirmektedir. Bunlar ülkeden ülkeye değişmekle birlikte hemen hemen iki-üç yönü ortak olan planlardır. Bu çalışmada farklı kıtalardan üç ülke-ABD, İngiltere ve Avustralya-ile Türkiye'deki Coğrafya programlarının standartlar açısından karşılaştırılması yapılmıştır.

Amerika Birleşik Devletlerinde öğretmenlerden öğrencileri 18 coğrafi standartla başarıya ulaştırmaları beklenir⁹. Bu standartlar ABD'deki öğrencilerin coğrafyada neyi öğrenmeleri gerektiğini tanımlar¹⁰. Standartlar altı başlık altında gruplandırılmışlardır.

- 1-Mekansal İfadesi ile Dünya
- 2-Yer ve Bölgeler
- 3-Fiziki Sistemler
- 4-Beşeri Sistemler
- 5-Çevre (ortam) ve Toplum
- 6-Coğrafyanın Kullanımı

Büyük başlık grupları altında yer alan 18 standartla birlikte, 4, 8, ve 12. sınıfların sonuna kadar öğrencilerde ulaşılması hedeflenen bilgi düzeyleri yer alır (Tablo 1). Her bir temel unsur altında yer alan standardın uygulandığı, öğrencilerin gelişim ve öğrenme seviyeleri göz önüne alınarak farklı bilgi düzeyleri ve etkinliklere göre değişmektedir. Her bir sınıfta 18 standart

uygulanmakla birlikte özellikle dört yıllık dönemler dikkate alınmıştır. 4. 8. ve 12. sınıf sonuna kadar ulaşılması gereken genel hedefler sıralanmıştır. Bu standartlar coğrafya eğitimi için çatı vazifesi görür. Bu çatı altında, Amerika'daki her okul bölgesi bunları hangi derslerde ve nasıl öğreteceğine kendisi karar verir. Bazı okul bölgeleri standartlardan bazılarını daha fazla ağırlık verebilir. Mesela Fiziki çevrenin etkisinin fazla olduğu Alaska'da Fiziki Sistemlere ağırlık verilirken, Teksas'da Meksika'da olan göç önem kazanabilir¹¹.

Amerika Birleşik Devletleri'nde dördüncü sınıfa kadar ilk üç yılda coğrafya, sosyal bilgiler birleştirilmiş programının bir parçasıdır. Öğrencilerin gelişimi için coğrafyanın temel kavramları, yaklaşımları ve araçlarının tanınması hedeflenir. Altı hafta boyunca 2 saat olarak yöre ve eyaletlerinin coğrafyası ile ilgili derslerin verildiği 4. sınıfın sonunda ise, öğretmenler 18 coğrafi standartta öğrencilerinin başarıya ulaşmasını beklerler¹². Bu süreçte öğrencilerin gelişim ve öğrenme düzeyleri göz önüne alınarak farklı içeriklerdeki coğrafya müfredat programları 18 standartla birleştirilerek ikinci dört yıl (8.sınıf sonu) ve üçüncü dört yıl (12. sınıf) sonuna kadar devam eder. *Geography for Life* öğrencilerin beş temel beceriyi kazanmaları amaçlanmıştır. Öğrenciler öncelikle coğrafi sorular sorabilmelidir. Yani problemi tespit edebilmeli ve ikinci basamakta ise çözüme götürecek coğrafi bilgiyi elde edebilmelidirler. Bilginin organizasyonu ve analizi 3. ve 4. basamakları oluşturmakta, sonunda da öğrenciler soruyu cevaplamaktadır. Programdaki temel yaklaşım, öğrenci merkezlidir ve araştırma ve problem çözme temeldir¹³.

Tablo 1. Coğrafyada Temel Unsurlar ve Standartların Dağılımı

Temel Unsurlar	Standartlar	Tanımı
Mekansal İfadesi ile Dünya	1	Haritalar ve diğer coğrafi simgeler, araçlar, gerekli teknolojiler, oluşumlar ve bilgi kaynakları nasıl kullanılır?
	2	Mekansal bağlamda insanlar, bölgeler ve çevrelerle ilgili bilgiyi organize etmek için zihin haritaları nasıl kullanılır?
	3	Dünya yüzeyinde insanların, bölgelerin ve ortamların yersel organizasyonları nasıl

		kurulur?
Yer ve Bölgeler	4	Yerlerin Fiziki ve Beşeri Karakterleri
	5	Dünyanın karmaşıklığını tanımlamak için insanın yarattığı bölgeleri açıklama
	6	Yerler ve Bölgelerin görüntüsünde insanların kültür ve deneyimleri nasıl etki eder?
Fiziki Sistemler	7	Dünya yüzeyini şekillendiren fiziki süreçler
	8	Yüzeyinde ekosistemlerin dağılımları ve karakterleri
Beşeri Sistemler	9	Dünya yüzeyinde nüfusun karakterleri, dağılımı ve göçü
	10	Dünya'nın kültür mozağının karakterleri, dağılımı ve karmaşıklığı
	11	Dünya yüzeyinde birbirine bağımlı ekonomik şekiller ve işbirliği
	12	Yerleşmelerin süreçleri, şekilleri ve fonksiyonları
	13	Dünya yüzeyini kontrol ve bölünmesine etki eden insanlar arasında çatışma ve güçlerin işbirliği
Çevre ve Toplum	14	Fiziki çevre insan faaliyetlerini nasıl düzenler?
	15	Fiziki sistemler beşeri sistemleri nasıl etkiler?
	16	Yenilenebilir kaynakların kullanımı, dağılımı, önemi ve meydana gelen değişimler
Coğrafya'nın Kullanımı	17	Geçmiş anlamak için Coğrafya'ya nasıl başvururuz?
	18	Bugünü anlamak ve geleceği planlamak için Coğrafya'ya nasıl başvururuz?

Kaynak: <http://www.coe.ilstu.edu/IGA/interact/standard/natlstd.htm>

İngiltere'de Coğrafya 9. sınıfa kadar zorunlu bir derstir. Coğrafya dersleri ülkedeki coğrafyacıların oluşturduğu birliklerin (Geographical Association, The Royal Geographical Society ve diğer birlikler) baskılarıyla 1991 yılında 11. sınıfa kadar ulusal müfredatta zorunlu bir ders haline gelmiş ve daha sonra 1995'te müfredat revize edilmiştir¹⁴. 1995 yılından itibaren 10. sınıftan 12. sınıfa kadar coğrafya dersleri seçmeli hale gelmiştir. Öğrencilerin gelişim ve öğrenme düzeyleri göz önüne alınarak, KS1 (1 ve 2. sınıflar), KS2 (3-6. sınıflar), KS3 (7-9. sınıflar) ve KS4 (10-11. sınıflar) dönemlerine ayrılmıştır. Bu dönemler için ayrı ayrı hazırlanan coğrafya müfredatı, *konum, alan, insan ve çevresel etkileşim, hareket ve bölge*

konularının işlendiği coğrafyanın beş temel konusu çerçevesinde düzenlenmiştir¹⁵. Özellikle GA (Geographical Association)'nın çıkarmış olduğu *Teaching Geography* dergisinin özel sayılarında dönemlerdeki coğrafya dersleri ile ilgili yayınlar yapılmaktadır¹⁶. Bu yayınlar, ders planlarında, modüler bir yaklaşımla; süreklilik, bilgi teknolojilerinin kullanımı, öğrencilerin değerlendirilmesi ve yeni kaynaklara ulaşma gibi konularda tavsiyeler içerir.

Avustralya'da coğrafi kavram ve beceriler, ilkökul müfredatında (6. sınıfa kadar) iki program içinde yer alır. Bunlardan ilki *Bilim ve Teknoloji* (Science and Technology) dersidir. Bu derste öğrenciler, bilim, teknoloji, toplum ve çevre arasındaki ilişkinin değerlendirmesini yaparak bu kavramlarda kendilerini geliştirirler¹⁷. Bu konuların her birinde coğrafi referanslar vardır. Coğrafya konularının yer aldığı ikinci program; "insanlar, kültür, toplum ve çevre" konularıyla birleştirilen ve 6. sınıfa kadar devam eden, "*Beşeri Toplum ve Çevresi*" (Human Society and its Environment) dersidir¹⁸. Öğrencinin kazanacağı davranış ve değerler; ulusal kültür, sosyal adalet, ekolojik sürdürülebilirlik, demokratik süreçler, inançlar ve ahlaki değerler ile yaşam boyu öğrenme başlıklarıyla ifade edilmiştir. Kazandırılması amaçlanan beceriler ise, bilginin elde edilmesi, bir araştırma sürecinde kullanılması ve sosyal ve kentsel katılım olarak sıralanmıştır. Beşeri Toplum ve Çevresi dersi, 7 ila 12. sınıflarda yer alan Coğrafya müfredatının da alt yapısını oluşturmaktadır¹⁹. Bu anlamda da en açık coğrafi referanslar, yerlerin özellikleri, yer ve insan, doğanın korunması, doğal sistemler ve doğal kaynakların kullanımı gibi konuların yer aldığı çevre dersinde verilmektedir²⁰.

Coğrafya 7 ve 10. sınıflarda zorunlu ve seçmeli olarak bölünmüştür. 7 ve 8. sınıflarda dünya coğrafyası yoğunluklu bir coğrafya programı düzenlenmiştir. Bu derslerde dünyayı tanımada coğrafyanın rolü üzerinde durulmuş ve böylece global ortamlar ve bu ortamlarda ortaya çıkmış uygarlıklar tanıtılmaktadır. 9 ve 10. sınıflarda ise daha çok Avustralya'nın coğrafi özellikleri tanımlanır. Avustralyalı öğrenciler 4 yıl boyunca toplam 200 saat coğrafya dersi almak zorundadır. Eğer isterlerse Avustralya'nın risk

bölgeleri, siyasi coğrafya, yerleşme coğrafyası ve coğrafya’da araştırma yöntemleri gibi diğer coğrafi dersleri alabilirler. Zorunlu yükü doldurmuş olan öğrenciler bunların yerine başka dersler seçebilirler.

Coğrafya programı 11 ve 12. sınıflarda tamamıyla seçmeli ders haline getirilmiştir. Bu programa yerleştirilmiş coğrafya derslerinin içerikleri öğrencilerin, insan ve insanın yer aldığı doğal, sosyal ve kültürel çevreyle ilgili bilgi, anlama, beceri, davranış ve değerlerini artırma eğilimindedir²¹.

Avustralya’da halen uygulanmakta olan Coğrafya Ulusal Müfredat Programına bakıldığında A.B.D ve İngiltere örneklerinde olduğu gibi modüler bir yapıda olduğu görülür. Her dönem ve sınıfta ünite konuları, evrensel kavramlar içermektedir. Bu kavramlar öğretmen tarafından açılarak günlük planlar ortaya çıkar. Özellikle akademisyen ve öğretmenlerin oluşturduğu birlikler öğretmenleri planların hazırlanmasında yönlendirir ve yardımcı olur.

Türkiye’de Uygulanan Coğrafya Programı

Türkiye’de zorunlu eğitim sekiz yıla çıktığı yıldan itibaren okul programının örtülü-olarak 12 yıla dayandığını söyleyebiliriz. Bu gelişmeler okullaşma oranlarında ve bizi şu anda daha çok ilgilendiren müfredat ve ders programlarında açık bir şekilde görülür. Özellikle ortaokul derslerinin beş yıllık temel programa montajının bu haliyle-orta öğretimle bağlantısı da dahil-tamamlandığını söylemek zordur. Nitekim, MEB okul programlarını yeniden oluşturduğu duyduğumuz ortaöğretim coğrafya dersi programını henüz uygulamaya başlamamıştır. Görünen o ki, üstünde çalışılan ilköğretim programının ana hatları ortaya çıkıncaya kadar beklemek gerekecek. Bu yeni coğrafya dersinde;küresel bir dünya-dünya vatandaşlığı, Avrupa Birliği ve Türkiye temalarının öne çıkarıldığını öğreniyoruz. Anasınıfıyla birlikte önümüze gelen coğrafya konularının 11. sınıfa gelinceye kadar hangi başlık ve hedef davranışlarla bağlandığına baktığımızda;hemen her konuda kavrama, bilme, öğrenme gibi kapalı, ve ölçülemeyen bilişsel hedeflerin öne çıktığını görmekteyiz. Aşağıdaki tablo da coğrafya derslerinin yer aldığı sınıfları ve konularını genel gruplar altında topladık.

Tablo 1. Türkiye’de Uygulanan Coğrafya Programı.

Sınıf-Dersler	Konular-Gruplar
Anasınıfı Hayat Bilgisi	Çevresel düzen ve konum (5 saat)
1.Sınıf Hayat Bilgisi	Adres, yıl, güneş ve dünya (22 saat)
2.Sınıf Hayat Bilgisi	Dünya ve uzay (15 saat)
3.Sınıf Hayat Bilgisi	Yaşadığımız yer, canlılar ve uzay (35 saat)
4.Sınıf Sosyal Bilgiler	Yakın çevremiz, ilimiz bölgemiz ve yurdumuz(30)
5.Sınıf Sosyal Bilgiler	Güzel yurdumuz Türkiye (24 saat)
6.Sınıf Sosyal Bilgiler	Coğrafya ve Dünyamız ve Türkiye (50 saat)
7.Sınıf Sosyal Bilgiler	Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri, Komşuları ve Türk Dünyası (55 saat)
9.Sınıf Coğrafya 1-2	Genel Coğrafya ve Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri;tüm sınıflar (66 saat)
10.Sınıf Ülkeler Coğrafyası	Toplam 75 ülke,yalnızca sosyal sınıflar (3 kredi saat)
10.Sınıf Türkiye Fiziki Coğrafyası	Sosyal sınıflar (3), Türkçe-Matematik sınıfları (2 kredi saat) (33-51 saat)
11.Sınıf Türkiye’nin Beşeri Ekonomik Coğrafyası	Sosyal ve Türkçe-Matematik sınıfları (33-51 saat)

Bu tabloyu incelediğimizde şu sonuçlara ulaşabiliriz;

- 1- Bu tablo 11 sınıfa dağılmış yaklaşık 300 saatlik bir coğrafya okul programı olup, anasınıfı da dahil ilk dört yıl Hayat bilgisi ve dört yıl sosyal bilgiler programı içerisinde yer alan coğrafya dersleri, ortaöğretimde ise bağımsız program olarak yürütülür. Bazı lise programlarında bütünlük yoktur. Örneğin 4. ve 5. sınıflara Türkiye Coğrafyası öğretecek Eğitim Fakültelerinin Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinden bir kısmı Türkiye Coğrafyası eğitimi almamış olan Matematik-Fen çıkışlı öğrencilerdir.
- 2- Anasınıfından itibaren 4. sınıfa kadar mekan ve yer ilgili konular programın ağırlık merkezidir. İngiltere’de olduğu gibi coğrafyanın konum, alan, insan ve çevresel etkileşim, ve hareket konularına vurgu yapılmaya çalışılır.
- 3- Bölge kavramı, 4, 5, 6 ve 7. sınıflarda programdaki yerini almaktadır. Bu da mekan ve yer konuları ile bağlantının kavramsal olarak kurulmasını zorlaştıran bir durumdur. Zira Amerika Birleşik Devletlerin uygulanan standartlara dikkat edildiğinde, mekandan başlayan coğrafyanın kullanımına kadar devam eden bir mantıklı sıra vardır. Anasınıfı dahil ilk dört yılda

öğrencide somut deneyimlere dayalı bir öğrenme modeli hedefleniyorsa, üçüncü bir kavram olan bölge kavramı da aynı temelde verilebilmelidir. Ayrıca mekan ve yer kavramlarının öğretiminde, somut algıyı güçlendirmek için hep yaşanılan ortama vurgu yapılır. Yakından uzağa ilkesi olarak da tanımlanan bu yöntem, yakında somut fakat uzağın öğreniminde daha çok ezberci anlayışı devreye sokar. Yapılması gereken, programların daha modüler ve bilgi teknolojileri ile destekli hale getirilmesidir. Bu bakımdan, güneş dünya, uzay ve yaşadığımız yer gibi konulardan önce haritalar ve diğer coğrafi simgeler, araçlar, gerekli teknolojiler, oluşumlar ve bilgi kaynakları nasıl kullanılır gibi konular, öğrenimin alt yapısına yerleştirilmelidir. Yukarıda bahsedildiği gibi Avustralya’da coğrafya konularının, *Bilim ve Teknoloji* dersi içerisinde yer alması bu görüşümüzü destekler niteliktedir.

4- Anasınıfı dahil ilk dokuz yıldaki konuların hepsi dörder yıl Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler derslerinin içinde yer alırken yalnızca sekizinci sınıfta coğrafya konuları bulunmaz. Yedinci sınıftaki “Türkiye’nin Coğrafi Bölgeleri” ve “Yurdumuzun Komşuları ve Türk Dünyası” üniteleriyle dokuzuncu sınıftaki konular arasında bir kopukluk yarattığını düşünüyoruz.

5- Programda bulunmayan kıtalar, okyanuslar gibi birtakım makro konuların ele alındığı bir dünya coğrafyası dersi, sekizinci sınıfları ortaöğretim coğrafya konularına daha iyi hazırlayabilir.

6- Sosyal sınıflar matematik-fen sınıflarına göre daha çok Coğrafya dersi almaktadır. Oysa son zamanlarda birçok akademisyen lisans düzeyinde coğrafya eğitimi için en azından eşit ağırlık puan türü önermektedir. Bu durumda isteyen öğrencinin hem sayısal grupta okuyup hem de coğrafya dersi seçme hakkının olması sağlanabilir.

7- Eskiden kalma ilk-orta-lise öğretimleri arasındaki dağınık geçişler sekiz yıllık zorunlu eğitimden sonra da düzeltilememiştir. Çocukların beşinci sınıftan sonra okula devam etmeyeceği varsayılarak hazırlanan programlar uygulanıyordu. “Köyümüz” ve “Mars” gibi (üçüncü sınıfta) her şeyi bir an önce öğretelim anlayışından çıkmak gerekir.

8- İlk beş yıldaki potpuri tarzındaki coğrafya konularını 4. yada 5. sınıftaki bir giriş dersine dönüştürmek gerekir.

Bu tabloda görünmediği halde coğrafya öğretimine bütün olarak bakıldığında uygulamaların programın standartları kadar önemli olduğu görülür. Sınavların güdümünde kavramlara, tarımsal yapıya ve coğrafi birimlere odaklanmış bir resmi perspektif, Türkiye ekonomik coğrafyasının geçmişteki durumunu ortaya koymaktan öteye gidememektedir. Bunun için de öncelikle “sarmal öğrenme” modelinden kaynaklanan ve ders kitabını tekrarlayan öğretim anlayışı yerini, çok kaynaktan araştırarak öğrenme yaklaşımına bırakmalıdır²².

Sonuç

Programı teknik bakımdan yeterli olmadığı bilinen ders kitapları ve ünite dergilerinin baskısından kurtarmak gerekir. Beşinci sınıflara önerilen bir ünite dergisinde programda olmayan levha tektoniği konusunun işlenmiş olması sorunun boyutlarını gösterir. Bir başka sorun da 6. ve 7. sınıf Tarih ve Coğrafya kökenli öğretmenlerin kitap merkezli öğretimi tercih etmeleridir.

Bu ve benzer eğitim sorunları kalkınma raporlarına da girmektedir. Son planda bu çalışmayla bağlantılı olan; geleneksel programların geliştirilmesi, öğretmen ve öğrencilere teknoloji kültürü kazandırılması ve bunları yapabilmek için de finansman sorunun çözülmesi²³ öngörülmektedir. Coğrafya programlarında sıkça eleştirilen içeriğin birtakım yerel sorunların- okullaşma, okur yazarlık ve ekonomi-baskısıyla dünya çapında tescilli standartlara direnç göstermesinin altında birkaç neden olabilir. Bunlardan en önemlisi eğitim-öğretim işleriyle ilgili kurumların arasındaki farklı görüşlerden kaynaklanan yapısal düzenlemelere ilişkin-yönetimsel-politik engellerdir. Toplumun kültürel özelliklerinin belirlediği diğer bir sorun ise, eğitimin tüm bileşenleri yerine giriş sınavları gibi birkaç konu üzerine odaklanan toplumsal bakışlardır. Bunlara, coğrafya sınıfları ve atölye gibi bir takım fiziki yetersizlikler ve teknik gezilerin azlığı eklendiğinde coğrafyanın neden popüler olamadığı daha kolay anlaşılır.

Sonuç olarak politik, ekonomik ve kültürel nedenlerin büyük ölçüde belirlediği mevcut yapı artık sorgulanmalıdır. Programların standartları belli,

daha esnek ve modüler olarak hazırlanması ve öğretmene opsiyon tanınması yararlı olacaktır. Bu da başta internet olmak üzere farklı eğitim teknolojilerinin kullanımıyla mümkündür. Özellikle internet, dersleri daha çekici hale getirmenin yanında, öğretici materyallerin yaratılmasında ve öğrenilen bilginin dağılımını, diğer bir ifadeyle bilginin paylaşımını sağlayacaktır²⁴. Bu yolla öğretmenler ders kitaplarının yanında programları da kullanmaya başlayacaklardır.

Kaynakça

- A PATH TOWARD WORLD LITERACY*, 2000, *A Standards-Based Guide to K-12 Geography*, National Geographic Society; (Washington, D.C., National Geographic Society,).
- ARI, Y. 2002, Amerika Birleşik Devletlerinde Coğrafya eğitimi Reformu: Türkiye İçin Dersler. Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayı Bildiriler Kitabı, s. 140-147. 9-12 Temmuz 2002. Ankara.
- BAYKAL, A., 1998. "Sekiz Yıl Kesintisiz ve Kesirsiz Eğitim". TÜSİAD Görüş Dergisi, Temmuz-Ağustos, İstanbul.
(<http://www.tusiad.org.tr/yayin/gorus/36/html/sec8.html>)
- BEDNARZ W.S., 2003, *Nine Years On: Examining Implementation of The National Geography Standards*. The Journal of Geography Vol. 102, 3 s.103.
- BIDDLE,D., 1999, *Geography in Shchool*, Australian Geographer, Vol. 30, Iss. 1; p. 76, .
- BİRKENHAUER, S., 2002, *Proposals for a Geography Curriculum '2000+' for Germany*, International Research in Geographical and Environmental Education, Vol.11, No.3.
- CLARK G.- HİGGİTT M, 1997, *Geography and lifelong learning: A report on a survey of geography graduates*, Journal of Geography in Higher Education; Jul 1997; 21, 2; Academic Research Library pg. 199.
- GEOGRAPHY EDUCATION STANDARDS PROJECT (GESP) 1994, *Geography for life: National Geography Standards 1994*, National Geographic Research and Exploration, Washington D.C.
- GRİTZNER, C.F., 2003, *Why geography? The Journal of Geography*; Mar/Apr 2003; 102, 2; Wilson Education Abstracts pg. 90
- HİLL A. D- SOLEM, M.N., 1999, *Geography on the Web: Changing the learning paradigm?* The Journal of Geography; May/Jun 1999; 98, 3; Wilson Education Abstracts pg. 100
- SCHOENFETDT, M., 2001, *Geography literacy and Young learners*. The Education Forum. V.66 s.28.
- SEMPLE, S.,2001, *Canadian National Standards for Geography: A Standards-Based Guide to K-12 Geography*,The Royal Canadian Geographical Society, Sackville, New Brunswick

ŞAHİN, C., 2003, Coğrafyaya Giriş, Gündüz eğitim ve yayıncılık, Genişletilmiş 2. Baskı, s.136, Ankara.

http://www.bosnsw-k6.nsw.edu.au/hsie/hsie_index.html#syllabus ve

http://www.bosnsw-k6.nsw.edu.au/hsie/pdf_doc/k6hsie_syllabus.pdf 02.03.2004

http://www.bosnsw-k6.nsw.edu.au/scitech/scitech_index.html#syllabus ve

http://www.bosnsw-k6.nsw.edu.au/scitech/pdf_doc/k6_scitechsyll.pdf 16.01.2004

http://www.geography.org.uk/news_online/index.asp 19.11.2003

<http://www.standards.dfes.gov.uk/schemes3/adapted/unit1/> 05.9.2003

<http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan8str.pdf> 02.03.2004

NOTLAR

¹ ŞAHİN, C., 2003, Coğrafyaya Giriş, Gündüz eğitim ve yayıncılık, Genişletilmiş 2. Baskı, s.136, Ankara.

² CLARK G.- HİGGİTT M, 1997, *Geography and lifelong learning: A report on a survey of geography graduates*, Journal of Geography in Higher Education; Jul 1997; 21, 2; Academic Research Library pg. 199.

³ GRITZNER, C.F., 2003, *Why geography?* *The Journal of Geography*; Mar/Apr 2003; 102, 2; Wilson Education Abstracts pg. 90

⁴ BIDDLE, D., 1999, *Geography in Shchool*, Australian Geographer, Vol. 30, Iss. 1; p. 76, .

⁵ BIRKENHAUER, S., 2002, *Proposals for a Geography Curriculum '2000+' for Germany*, International Research in Geographical and Environmental Education, Vol.11, No.3.

⁶ BIDDLE, D., 1999, *a.g.m.* s. 76.

⁷ SEMPLE, S., 2001, *Canadian National Standards for Geography: A Standards-Based Guide to K-12 Geography*, The Royal Canadian Geographical Society, Sackville, New Brunswick

⁸ *A PATH TOWARD WORLD LİTERACY*, 2000, *A Standards-Based Guide to K-12 Geography*, National Geographic Society; (Washington, D.C., National Geographic Society,).

⁹ GEOGRAPHY EDUCATION STANDARDS PROJECT (GESP) 1994, *Geography for life: National Geography Standards 1994*, National Geographic Research and Exploration, Washington D.C.

¹⁰ SCHOENFETDT, M., 2001, *Geography literacy and Young learners*. The Education Forum. V.66 s.28.

¹¹ ARI, Y. 2002, *Amerika Birleşik Devletlerinde Coğrafya eğitimi Reformu: Türkiye İçin Dersler*. Türk Coğrafya Kurumu Coğrafya Kurultayı Bildiriler Kitabı, s.145, 9-12 Temmuz 2002. Ankara.

¹² BIDDLE, D., 1999, *a.g.m.* s. 81.

¹³ BEDNARZ W.S., 2003, *Nine Years On: Examining Implementation of The National Geography Standards*. The Journal of Geography Vol. 102, 3 s.103.

¹⁴ BIDDLE, D., 1999, *a.g.m.* s. 84.

-
- ¹⁵ <http://www.standards.dfes.gov.uk/schemes3/adapted/unit1/>
- ¹⁶ http://www.geography.org.uk/news_online/index.asp
- ¹⁷ http://www.bosnsw-k6.nsw.edu.au/scitech/scitech_index.html#syllabus
http://www.bosnsw-k6.nsw.edu.au/scitech/pdf_doc/k6_scitechsyll.pdf
- ¹⁸ http://www.bosnsw-k6.nsw.edu.au/hsie/hsie_index.html#syllabus
http://www.bosnsw-k6.nsw.edu.au/hsie/pdf_doc/k6hsie_syllabus.pdf
- ¹⁹ BİDDLE, D., 1999, *a.g.m. s. 79.*
- ²⁰ BİDDLE, D., 1999, *a.g.m. s. 79.*
- ²¹ BİDDLE, D., 1999, *a.g.m. s.80.*
- ²² BAYKAL, A., 1998. “*Sekiz Yıl Kesintisiz ve Kesirsiz Eğitim*”. TÜSİAD Görüş Dergisi, Temmuz-Ağustos, İstanbul.
(<http://www.tusiad.org.tr/yayin/gorus/36/html/sec8.html>)
- ²³ <http://ekutup.dpt.gov.tr/plan/viii/plan8str.pdf>
- ²⁴ HİLL A. D- SOLEM, M.N., 1999, *Geography on the Web: Changing the learning paradigm?* The Journal of Geography; May/Jun 1999; 98, 3; Wilson Education Abstracts pg. 100